

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Балагура О. В. Реалізація селекційно-генетичного потенціалу цукрових буряків у Правобережній частині Центрального Лісостепу України / О. В. Балагура // *Агробіологія: зб. наук, пр.* — Біла Церква: БНАУ, 2013. — Вип. 10. — С. 44–46.
2. Глеваский И. В. Основы свекловодства / И. В. Глеваский, А. А. Кравченко, Б. И. Поехало и др. — К.: Урожай, 1993. — 229 с.
3. Кирпу П. И. Посівні якості та продуктивні властивості насіння цукрових буряків залежно від способів його підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук.; спец. 06. 01.14 «Насінництво» / П. И. Кирпу. К., 2008. — 20 с.
4. Кикало М. М. Продуктивність буряків цукрових залежно від елементів технології вирощування в умовах Правобережного Лісостепу України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук.; спец. 06. 01.09 «Рослинництво» / М. М. Кикало. — 2016. — 22 с.
5. Роїк М. В. Буряки / М. В. Роїк. — К.: XXI Вік, 2001. — 320 с.

АНОТАЦІЯ

ПРОДУКТИВНІСТЬ АГРОФІТОЦЕНОЗІВ БУРЯКІВ ЦУКРОВИХ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ГЕНОТИПУ І ВИХІДНОЇ ГУСТОТИ СТОЯННЯ РОСЛИН БАЙДА М. П.

Верхняцька дослідно-селекційна станція, Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН 03110, м. Київ, вул. Клінічна, 25.

Мета. Вивчення заходів, які сприяють максимальній реалізації біо-

ологічного потенціалу гібридів нового покоління. **Методи.** Польові, лабораторні, розрахункові. **Результати.** Встановлено, що продуктивність агрофітоценозів буряків цукрових залежить від погодних умов вегетаційного періоду, сортових особливостей та норми посіву насіння. **Висновки.** У правобережних районах Черкаської області висівати гібриди нового покоління Джура, Козак, Айдар з нормою висіву насіння 8,9 шт/га. **Ключові слова.** Погодні умови, гібриди нового покоління, норма висіву насіння.

ABSTRACT

УДК 631.52:633.63

Productivity of agrophytocoenoses of sugar beet as affected by genotype and initial plant density.

Baida M. P.

Verhniaky Experimental Breeding Station IBCSB NAAS03110, Kyiv, 25 Klinichna St.

Purpose. To study the methods which influence of the maximal realization of biological potential of hybrids of new generation. **Methods.** Field, laboratory, and calculation. **Results.** It is found, that the productivity of sugar beet agrophytocoenoses is affected by weather conditions during vegetation, varietal peculiarities, and seeding rate. **Conclusions.** In the right-bank areas of the Cherkassy region, it is recommended to grow hybrids of new generation, such as 'Dzhura', 'Kozak', 'Aidar' at a seeding rate 8.9 per hectare.

Keywords: weather conditions; hybrids of new generation; seeding rate.

КОРИФЕЙ АГРОХІМІЇ

ЯГОЛЬНИК О.О.,

*провідний фахівець лабораторії
математичного моделювання та
інформаційних технологій ІБКіЦБ НААН
України*

Майбутній визначний учений-агрохімік Анатолій Олексійович Сідоров (1919–1994 рр.) народився 23 квітня 1919 року в селі Велика Бубнівка на Хмельниччині. Потім були: середня школа, навчання на факультеті агрохімії і ґрунтознавства Київського сільськогосподарського інституту, війна...

Наприкінці 1948 року почав працювати у Всесоюзному науково-дослідному інституті цукрових буряків (нині – Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України) старшим науковим співробітником відділу сортопробування, з жовтня 1949 року по грудень 1952 року навчався в аспірантурі й згодом отримав науковий ступінь кандидата сільськогосподарських наук. Із 1952 року по 1968 рік працював старшим науковим співробітником лабораторії агрохімії, а з червня 1968 року по грудень 1973 року – зав. відділом землеробства і з грудня 1973 року по грудень 1983 року – завідувач лабораторії агрохімії Всесоюзного НДІ цукрових буряків.

За час роботи вчений виконав цілий ряд наукових завдань, які знайшли широке практичне застосування в багатьох країнах. Сідоров А.О., зокрема, ґрунтовно дослідив особливості фосфорного живлення цукрових буряків при різних формах добрив, як

мінеральних, так і органічних. Були отримані нові дані щодо розвитку кореневої системи цукрових буряків залежно від вмісту в ґрунті мінеральних, органо-мінеральних і органічних добрив. Протягом ряду років ним проводилися дослідження з вивчення рідких азотних добрив у культурі цукрових буряків, що знайшло широке застосування в буряковому виробництві: безводний аміак, аміачна вода, вуглеаміакати з різним вмістом азоту в різних ґрунтово-кліматичних зонах. У науковій роботі багато уваги приділялося вивченню техніки дражування насіння цукрових буряків, розробці агротехніки їх застосування, як складової частини індустріальної технології вирощування цукрового буряка.

Вчений також займався вирішенням наукових проблем щодо зменшення втрат азоту з добрив у вигляді нітратів, дослідженнями з використанням інгібіторів нітрифікації, що сприяло підвищенню якості цукрових буряків. Вивчав використання добрив для позакореневого живлення рослин шляхом поєднання макроелементів з мікроелементами фізіологічно активних речовин.

В останні роки були проведені наукові роботи по застосуванню, як вхідів нафтопереробної промисловості натрієвої селітри, а також розробки прийомів використання різних форм рідких комплексних добрив та поліпшення їх якості. Ці роботи покладені в основу рекомендацій, схвалених колишнім агропромом СРСР для їх спе-

ціального застосування в сільськогосподарському виробництві. У цей період було написано й передано до друку понад 146 наукових робіт, а також захищено 5 авторських свідоцтв.

Підтримував А.О. Сідоров і широкі наукові зв'язки з вченими багатьох країн світу. В жовтні 1964 року був відраджений до Алжиру для надання наукової допомоги у визначенні районів бурякосіяння ґрунтово-кліматичних провінцій і складанні контракту з розвитку буряківництва в республіці за допомогою працівників сільськогосподарства СРСР. Неодноразово виступав із доповідями й повідомленнями щодо координації робіт з питань технології вирощування цукрового буряка, а також застосування добрив з метою підвищення якості сировини. Брав участь у наукових нарадах і симпозиумах країн РЕВ (в 1970 році в Угорській Народній Республіці, в 1976 році в НДР і в 1978 році в Польській Народній Республіці).

Його робота в інституті не обмежувалася тільки науковою діяльністю. З 1965 року по 1980 рік був вченим секретарем Спеціалізованої Вченої ради ВНІС із присудження наукових ступенів. За відмінну роботу відзначений орденом «Знак Пошани», медалями та дипломами ВДНГ СРСР і УРСР, а також грамотами різних відомств. На жаль, раптово пішов із життя...

Восени 2019 року адміністрація і вчені ІБКіЦБ НААН України гідно відзначили пам'ятну подію – 100-річчя з дня народження свого колеги А.О.Сі-

дорова і, за словами Я.П. Цвея, «вченого з великим життєвим досвідом та фундаментальними знаннями як в плані вітчизняної науки, так і історії та української культури».

До цієї дати працівники інституту, які свого часу працювали разом із А.О.Сідоровим, а також члени його сім'ї, підготували книгу спогадів. Її автори М.В. Роїк (академік, віце-президент НААН України, доктор с.г. наук, професор, директор ІБКіЦБ), О.О. Іващенко (академік НААН України, док-

(агроном агрофірми «Крупець» Рівненської області), І.А. Трутнева (донька, кандидат біологічних наук), В.А. Сідоров (син, доктор біологічних наук, член-кореспондент НАН і НААН України.) відтворили багато яскравих, а часом і маловідомих сторінок життєвого подвигу Анатолія Олексійовича Сідорова, його наукові дослідження з питань оптимізації живлення цукрових буряків, використання нових видів мінеральних добрив, їх агрохімічної і технологічної оцінки, інших

У теплій і невимушеній, але діловій атмосфері пройшли й тематичні читання з нагоди 100-річчя від дня народження А. О. Сідорова, які відбулися в Інституті 19 вересня 2019 року.

Запам'яталася фраза, сказана Сідоровим-молодшим: «Більшу частину свого життя Анатолій Олексійович Сідоров провів у Києві, на Батисвій горі, в Інституті цукрових буряків, з людьми, яких він дуже любив, поважав і пишався, що з ними працює».

На фото: тематичні читання з нагоди 100-річчя від дня народження Анатолія Олексійовича Сідорова, які відбулися в Інституті 19 вересня 2019 року. Вступне слово виголошує віце-президент Національної академії аграрних наук України, директор Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків академік НААН М. В. Роїк.

тор с.-г. наук, професор, головний н.с. ІБКіЦБ), А.С. Заришняк доктор с.-г. наук, професор, академік НААН, віце-президент – головний вчений секретар НААН України), Я.П. Цвей (доктор с.-г. наук, професор, завідувач лабораторії агроєкомоніторингу і проблем землеробства ІБКіЦБ), В.В. Іваніна (доктор с.г. наук, завідувач лабораторії агрохімії ІБКіЦБ), Є.А. Нерода

проблем, що широко використовувалися в системі сільського господарства колишнього СРСР. (Детальніше див.: СІДОРОВ Анатолій Олексійович (1919-1994) Спогади про вченого До 100-річчя з дня народження / Автори: М.В. Роїк, О.О. Іващенко, А.С. Заришняк, Я.П. Цвей, В.В. Іваніна, Є.А. Нерода, І.А. Трутнева, В.А. Сідоров // Київ – 2019. – 50 с.).

Краще не скажеш. Можна тільки додати: ім'я і справи видатного вченого й досвідченого керівника, корифея української агрохімії Анатолія Олексійовича Сідорова і сьогодні, в XXI столітті, продовжує жити на Батисвій горі у серцях тих, хто його знав чи працював разом із ним, бо зерна добра й мудрості, які він свого часу висіяв, – вічні.